

TILLAGA

AÐ BREYTINGU Á
AÐALSKIPULAGI DJÚPAVOGSHREPPS 2008 - 2020
Lagning ljósleiðara um Djúpavogshrepp
frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi

TILLAGA

AÐ BREYTINGU Á
AÐALSKIPULAGI DJÚPAVOGSHREPPS 2008 - 2020
Lagning ljósleiðara um Djúpavogshrepp
frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi

6. febrúar 2020

EFNISYFIRLIT

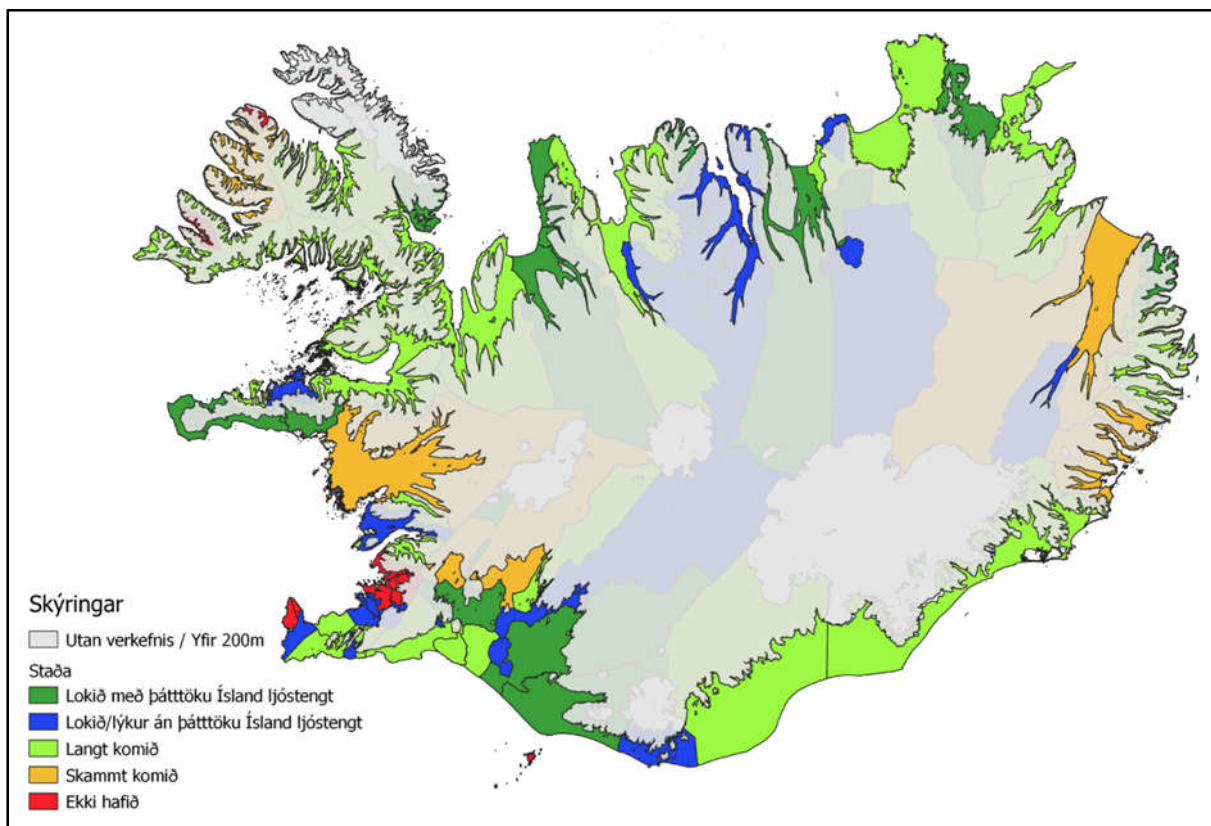
1. Inngangur.....	3
1.1 Uppbyggingaráform.....	3
2. Breyting á aðalskipulagi; markmið, kynning og samráð.....	4
2.1 Markmið aðalskipulagsbreytingarinnar.....	4
2.2 Kynning og samráð	5
3. Skipulagsleg staða, skuldbindingar sveitarfélagsins og tengsl við aðrar áætlanir.....	6
3.1 Landsskipulag	6
3.2 Aðalskipulag.....	6
3.3 Tengsl við aðrar áætlanir.....	7
3.4 Cittaslow	7
4. Grunnástand.....	8
4.1 Staðhættir og landslag.....	8
4.2 Gróðurfar og jarðminjar	8
4.3 Nátturuvernd.....	9
4.3.1 Friðlýst svæði.....	9
4.3.2 Aðrar náttúruminjar og hverfisvernd	9
4.3.3 Verndun vistgerða og fugla	9
4.4 Menningarminjar.....	10
4.5 Fjarskipti og veitur.....	10
5. Tillaga að breytingu á aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 – 2020.....	11
5.1 Skilmálar	13
5.2 Uppfærslur á uppdrætti	14
5.3. Breytingar í greinargerð	14
6. Umhverfismat.....	15
6.1 Samantekt.....	15
6.2 Yfirlit yfir umfang og efni umhverfismatsins	15
6.3 Umhverfisþættir og áhrif.....	15
6.4 Efnisleg viðmið við mat á umhverfisáhrifum.....	16
6.5 Aðferð og framsetning.....	17
6.6 Mat á umhverfisáhrifum.....	18
6.7 Niðurstaða mats á umhverfisáhrifum	18
6.8 Grunnástand og viðmið	19

1. INNGANGUR

Verkefnið Ísland ljóstengt hefur staðið yfir frá árinu 2016 og miðar að því að tengja ljósleiðara inn á heimili og fyrirtæki í dreifðari byggðum landsins í samræmi við markmið stjórnvalda á sviði fjarskipta fyrir landið í heild þar sem stefnt er að því að 99,9% lögheimila og fyrirtækja eigi kost á 100 Mb/s þráðbundinni nettengingu í árslok 2020¹, sem hefur verið framlengt til ársloka 2021² (sjá Kort 1).

Á undanfórnum árum hefur verið unnið að undirbúningi að lagningu ljósleiðara um Djúpavogshrepp. Verkefnið sem er samstarfsverkefni sveitarfélagsins og Orkufjarskipta hf. er skammt á veg komið en sveitarfélagið hefur sótt um styrk úr lokaúthlutun fjarskiptasjóðs sem fer fram árið 2020³ til að ljúka verkefninu.

Kort 1. Áætluð staða verkefnisins Ísland ljóstengt eftir sveitarfélögum í janúar 2019⁴.

1.1 UPPBYGGINGARÁFORM

Innan sveitarfélagsins gera áætlanir ráð fyrir að ljósleiðari verði lagður í dreifbýli allt frá sveitarfélagamörkum við Breiðdalshrepp í norðri, inn með Berufjarðarströnd og um land Piljuvalla, þar sem sjólögn tekur við yfir Berufjörð. Landtak sunnan Berufjarðar verður í

¹ Sjá vef Stjórnarráðs Íslands: <https://www.stjornarradid.is/verkefni/samgongur-og-fjarskipti/fjarskiptasjodur/island-ljostengt/>

² <https://www.ruv.is/frett/island-verdi-ljosleidaravaett-fyrir-arslok-2021>

³ Sbr. frétt RÚV 5. ágúst 2019: <https://www.ruv.is/frett/island-verdi-ljosleidaravaett-fyrir-arslok-2021>

⁴ <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2019/02/18/Uthlutun-ur-Fjarskiptasjodi-vegna-ljosleidaravaedingar/>

Hellisvík, nokkru utan við Framnes. Frá landtakinu er gert ráð fyrir að ljósleiðarinn liggji inn að tengivirki RARIK í landi Teigarhorns. Í framlögðum gögnum er gert ráð fyrir að í landi Teigarhorns muni ljóslögn liggja samsíða vatnslögn Djúpavogshrepps eins og kostur er. Heildarlengd ljósleiðarans er 16,67 km, og þar af eru 2,2 km innan Teigarhorns og 3,7 km í sjó (sjá yfirlitsmynd 1).

Yfirlitsmynd 1. Fyrirhuguð lega ljósleiðara um Berufjarðarströnd, yfir Berufjörð og að tengivirki í landi Teigarhorns. (Teikning lagnaleiðar: Mannvit).

Frá tengivirkinu liggur nú þegar ljósleiðari frá Orkufjarskiptum hf. um Hálsa og yfir í Hamarsfjörð þar sem hann mun tengjast fyrirhuguðum ljósleiðara um Hamarsfjörð. Þaðan liggur einnig ljósleiðari út á Djúpavog.

Í áætlunum framkvæmdaraðila er gert ráð fyrir að ljósleiðarinn verði plægður niður og í einhverjum tilvikum gæti komið til fleygunar við lagningu hans. Áhersla verður lögð á að lágmarka rask og ummerki vegna framkvæmda.

2. BREYTING Á AÐALSKIPULAGI; MARKMIÐ, KYNNING OG SAMRÁÐ

Áætlanir framkvæmdaraðila um lagningu ljósleiðara í Djúpavogshreppi samræmast ekki stefnu í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 - 2020 sem staðfest var af umhverfisráðherra 24. febrúar 2010 og kalla á breytingu á aðalskipulagi.

Sú breyting sem hér er lögð fram fjallar um lagningu ljósleiðara frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi.

2.1 MARKMIÐ AÐALSKIPULAGSBREYTINGARINNAR

Í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 -2020 segir í meginmarkmiðum⁵ að stefnt sé „að eflingu fjarskipta í sveitarfélaginu öllu með það að markmiði að íbúar þess njóti sambærilegrar þjónustu við það sem best gerist í landinu“. Þá segir einnig⁶ að „stefnt sé að

⁵ Sjá kafla 1.2.3 Veitur í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 – 2020.

⁶ Sjá kafla 5.14.5 Fjarskipti í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 – 2020.

eflingufjarskipta í sveitarfélaginu með það að markmiði að allir íbúar þess njóti sömu þjónustu“. Aðalskipulagsbreytingin er því liður í því að þessum markmiðum verði náð.

2.2 KYNNING OG SAMRÁÐ

Við undirbúning aðalskipulagsbreytingarinnar var unnið í nánu samráði við stjórn fólkvangsins á Teigarhorni og náðist góð sátt um legu ljósleiðarans um fólkvanginn og náttúruvættið, líkt og fram kemur í umsögn stjórnar dags. 17. september 2019. Þá hafa ákvarðanir um staðsetningu lagnaleiðar verið unnar í samráði við Minjavörð Austurlands, og hafa leiðirnar verið fornleifaskráðar (sbr. kafla 4.4).

Á fundi 17. október 2019 samþykkti sveitarstjórn lýsingu að breyttri legu ljósleiðara um Berufjörð, Hamarsfjörð og Álftafjörð. Breytingin var kynnt í Dagskránni, auk þess sem tilkynning var hengd upp á áberandi stöðum innan sveitarfélagsins. Veittur var frestur til og með 21. nóvember 2019 til að skila ábendingum við lýsinguna. Ein ábending barst utan formlegs kynningartíma frá:

- Skúla Benediktssyni. Ábending barst 24. október 2019.

Á sama fundi samþykkti sveitarstjórn að lýsing yrði send til umsagnar stofnana og ráðuneytis:

- Skipulagsstofnunar. Umsögn barst – dags. 13. nóvember 2019.
- Atvinnu- og nýsköpunarráðuneytisins. Umsögn barst – dags. 11. desember 2019.
- Hafrannsóknarstofnunar. Umsögn barst – dags. 19. nóvember 2019.
- Heilbrigðiseftirlits Austurlands. Umsögn barst – dags. 4. nóvember 2019.
- Skógræktarinnar. Umsögn barst – dags. 20. nóvember 2019.
- Minjastofnunar. Umsögn barst – dags. 22. nóvember 2019.
- Póst- og fjarskiptastofnunar. Umsögn barst ekki.
- Rarik. Umsögn barst ekki.
- Umhverfisstofnunar. Umsögn barst – dags. 18. nóvember 2019.
- Vegagerðarinnar. Umsögn barst – dags. 16. desember 2019.

Í kjölfar umsagna var ákveðið að hluta aðalskipulagsbreytinguna niður, þannig að sérstök tillaga yrði gerð fyrir kaflann frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi. Sveitarstjórn samþykkti framlagða tillögu að breytingu á aðalskipulagi á fundi 13. febrúar 2020.

Helstu áfangar og tímasetningar skipulagsvinnunnar koma fram í töflu 1:

Tafla 1. Helstu áfangar og tímasetningar skipulagsvinnunnar

Verkþáttur	Dags.
Kynning á tillögu að aðalskipulagsbreytingu og umhverfisskýrslu	feb. 2020
Sveitarstjórn samþykkir aðalskipulagsbreytingu og umhverfisskýrslu og óskar eftir heimild til auglýsingar	feb. 2020
Lögbundinn 6 vikna auglýsingafrestur hefst	mar. 2020*
Lögbundnum 6 vikna auglýsingafresti lýkur	apr./maí 2019*
Endanleg samþykkt sveitarstjórnar	maí 2019*
Staðfesting Skipulagsstofnunar	júní 2019*

* Áætluð tímasetning

3. SKIPULAGSLEG STAÐA, SKULDBINDINGAR SVEITARFÉLAGSINS OG TENGLI VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

3.1 LANDSSKIPULAG

Í Landsskipulagsstefnu 2015 - 2026 er lögð áhersla á að skipulagsáætlanir gefi kost á uppbyggingu traustra fjarskipta, en jafnframt að við staðarval og útfærslu fjarskiptamannvirkja sé sérstaklega gætt að því að þau valdi sem minnstu raski og hafi sem minnst sjónræn áhrif⁷.

3.2 AÐALSKIPULAG

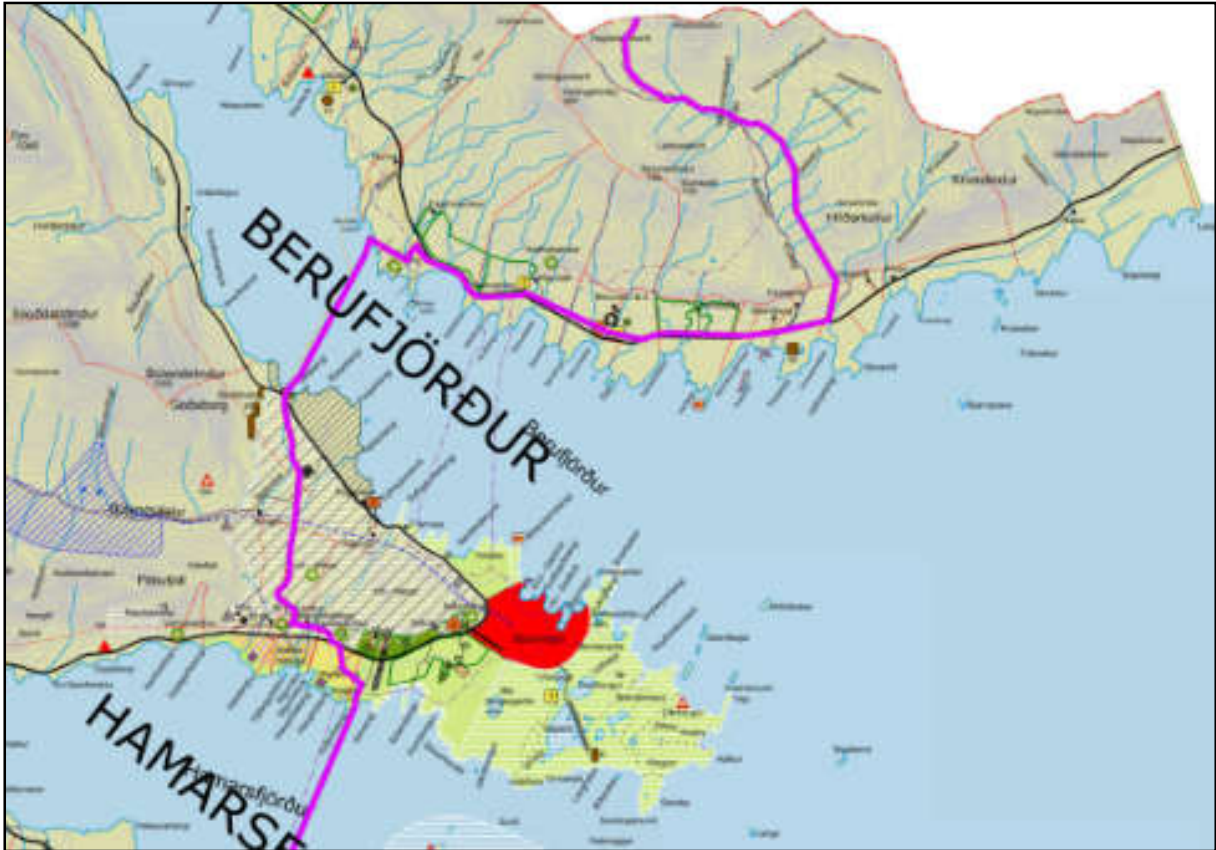
Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008 - 2020 var staðfest af umhverfisráðherra 24. febrúar 2010 og breyting á aðalskipulagi er varðar breytta landnotkun í landi Teigarhorns og Djúpavogshrepps við Eyfreyjunes sem var staðfest 2. febrúar 2018. Á aðalskipulagsupprætti er lega fyrirhugaðs ljósleiðara sýnd með fjólublárrí brotalínu (sjá kort 2).

Í kafla 2.1 segir að í meginmarkmiðum⁸ gildandi aðalskipulags sé stefnt að því að efla fjarskipti í sveitarfélaginu svo íbúar njóti sambærilegrar þjónustu við það sem best gerist á landinu og að allir íbúar innan sveitarfélagsins njóti sömu þjónustu.

⁷ Sjá kafla 2.7 í greinargerð Landsskipulagsstefnu 2015- 2026.

⁸ Sjá kafla 1.2.3 Veitur í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 – 2020.

Kort 2. Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008 – 2020 m.s.br. Fyrirhugaður ljósleiðari skv. gildandi skipulagi er sýndur með fjólublárrí línu.

3.3 TENGLI VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

Samkvæmt auglýsingu um fólkvanginn Teigarhorn í Djúpavogshreppi dags. 15. apríl 2013 skal miða að því að tryggja útivistarsvæði í fögru umhverfi þar sem gestum gefst tækifæri á að kynnast sérstakri náttúru svæðisins og sögu jarðarinnar Teigarhorns. Framkvæmdir skulu vera í samræmi við samþykkt skipulag og verndar- og stjórnunaráætlun en svæðið skal skipulagt til almennrar útivistar. Aðalskipulagsbreyting sú sem hér ertil umræðu mun hafa óveruleg áhrif á drög að verndar- og stjórnunaráætlun fyrir Teigarhorn⁹ og gildandi deiliskipulag fyrir fólkvanginn á Teigarhorni.

Breytingin kann að hafa áhrif á gildandi skógræktarsamning á Teigarhorni milli Skógræktarinnar og Djúpavogshrepps sem og á skógræktarsamning á Þiljuvöllum.

3.4 CITTASLOW

Djúpavogshreppur er aðili að Cittaslow-hreyfingunni. Meginstefna hreyfingarinnar er að tryggja velsæld og sjálfbæra þróun, þar sem m.a. er lögð áhersla á hagnýtingu tækni í þágu íbúa og samfélags, og verndun náttúru. Þó stefnan sé ekki lögformleg, þá hefur sveitarfélagið undirgengist þau viðmið sem Cittaslow setur fram og er stefnan því afar mikilvæg í allri stefnumótun innan sveitarfélagsins.

⁹ Teigarhorn. Verndar- og stjórnunaráætlun 2015 – drög til kynningar. Júní 2015.

4. GRUNNÁSTAND

4.1 STAÐHÆTTIR OG LANDSLAG

Berufjörður er nyrsti fjörðurinn innan marka Djúpavogshrepps. Berufjörður er um 20 km langur og kallast ytri hluti strandarinnar að norðanverðu Berufjarðarströnd. Á Berufjarðarströndinni rísa fjöll nokkuð bratt frá sjó og er undirlendi þar fremur lítið. Að sunnanverðu gegnt Berufjarðarströnd teygir lágreist Búlandsnesið sig til hafs en upp til vesturs rísa Hálsar sem skilja að Berufjörð og Hamarsfjörð. Enn vestar, handan Búlandsdals, rís eitt tignarlegasta og formfegursta fjall landsins, Búlandstindur (1069 m.y.s.).

Yfirlitsmynd 2. Nyrðri hluti Djúpavogshrepps séð úr austri. (Mynd: Google Earth)

4.2 GRÓÐURFAR OG JARÐMINJAR

Á vistgerðarkorti¹⁰ Náttúrufræðistofnunar Íslands kemur fram að á láglandi Berufjarðarstrandar er ræktað land áberandi, en aðrar ríkjandi gróðurvistgerðir eru língresis- og vingulsvist, grasmóa- og starungsmýravist. Tvær fyrrnefndu vistgerðir hafa hátt verndargildi og sú síðastnefnda mjög hátt verndargildi. Allar vistgerðirnar eru á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar. Eftir því sem innar dregur á Berufjarðarströndinni eykst fjölbreytileikinn og mosamóa-, melagambra- og víðimelavist verða algengari. Þá er skógrækt í landi Fagrahvamms, Þiljuvalla og Karlsstaða.

Við utanverðan fjörðinn að sunnanverðu er ræktað land lítið en lítt raskað votlendi (starungsmýravist) meira áberandi, en einnig finnst víða mosmóa- og melgambravist. Þá er língresis- og vingulsvist, grasmóavist og lyngmóavist á láglandi í nokkrum mæli. Sú síðastnefnda hefur miðlungs hátt verndargildi og er á lista Bernarsamningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar. Skógrækt er talsverð í landi Teigarhorns.

Jarðminjar við Berufjörð eru einstakar og má þar fyrst nefna Teigarhorn, sem er einn þekktasti fundarstaður geislasteina í heiminum. Við Berufjörð eru klettur og berggangar áberandi, og mynda víða formfögur belti frá fjallsrótum og í sjó fram.

Þegar land tekur að rísa á Hálsunum verður melgambra- og mosamóavist mest áberandi. Starungsmýravist er víða einkum að vestanverðu og lyngmóavist á láglandi er einnig að finna á svæðinu.

¹⁰ Vefur NÍ: <http://vistgerdakort.ni.is/>

4.3 NÁTTURUVERND

4.3.1 Friðlýst svæði

Í tveimur tilvikum fara fyrirhugaðar framkvæmdir um eða nærri svæðum sem njóta friðunar samkvæmt lögum um náttúruvernd nr. 60/2013:

- Sunnan Berufjarðar er jörðin Teigarhorn. Hluti jarðarinnar neðan Hringveggar hefur notið friðunar sem náttúruvætti frá árinu 1975 en árið 2013 var öll jörðin friðlýst sem fólkvangur, samtals 2010 ha, auk þess sem hluti lands ofan Hringveggar var friðlýstur sem náttúruvætti¹¹.
- Tjarnir á Innri-Hálsum voru friðlýstar sem búsvæði tjarnarklukku árið 2011 og er flatarmál svæðisins 146 ha¹².

4.3.2 Aðrar náttúruminjar og hverfisvernd

Eftirfarandi svæði fellur í flokkinn aðrar náttúruminjar skv. Náttúruminjaskrá¹³:

- Hálsar og Hálsarætur (nr. 623) – stærð: 8,94 km².

Í Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 – 2020 kemur fram¹⁴ að allt land í eigu Djúpavogshrepps innan svæðis nr. 623 á Náttúruminjaskrá, njóti hverfisverndar sem einstök tiltölulega óröskuð landslagsheild nærri þéttbýli. Þá er sérstaklega getið um Hálsþorp en þar er gerð tillaga að hverfisvernd vegna jarðmyndana og má svæðinu ekki raska með nokkrum hætti nema að undangenginni úttekt Umhverfisstofnunar.

Í aðalskipulaginu er einnig kveðið á um hverfisvernd vegna fuglalífs milli Eyfreyjunesvíkur og Sandbrekku við sunnanverðan Berufjörð. Öll hugsanleg mannvirkjagerð á svæðinu verður að falla vel að landslagi þess og taka tillit til þess fugla- og dýralífs sem þar er¹⁵.

4.3.3 Verndun vistgerða og fugla

Hluti lagnaleiðarinnar um Djúpavogshrepp liggur um eða nærri svæðum sem falla undir 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd en forðast skal að raska vistkerfum og jarðminjum sem þar eru nefnd nema brýna nauðsyn beri til.

Verndargildi þeirra vistgerða sem nefndar eru í kafla 4.2 er misjafnt¹⁶ og á lista Bernar-samningsins frá 2014 yfir vistgerðir sem þarfnast verndar eru eftirfarandi vistgerðir:

- Mjög hátt verndargildi: Gulstararfitja- og starungsmýravist.
- Hátt verndargildi: Snarrótar-, bugðupunkts-, grasmóa- og língresis- og vinguls grasmóavist.
- Miðlungshátt verndargildi: Hrossanála- og lyngmóavist á láglandi.

¹¹ Vefur UST: <https://www.ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/austurland/teigarhorn/>

¹² Vefur UST: <https://www.ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/austurland/halsar/>

¹³ Vefur UST: <https://www.ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/natturuminjaskra/austurland/>

¹⁴ Sjá kafla 5.10.3 í greinargerð Aðalskipulags Djúpavogshrepps 2008 – 2020.

¹⁵ Ibid

¹⁶ Vefur NÍ: <http://vistgerdakort.ni.is/>

Þá er strandlengja Berufjarðarstrandar mikilvægt fuglasvæði, þ.e. fjara og grunnsævi frá Þiljuvallabót og út að Streitshvarfi og er það flokkað sem alþjóðlega mikilvægur vetrardvalarstaður straumanda¹⁷.

4.4 MENNINGARMINJAR

Fornleifastofan skráði fornleifar á fyrirhuguðum lagnaleiðum í Berufirði sumarið 2018 og vorið 2019¹⁸. Voru skráðar fornleifar á fyrirhugaðri lagnaleið á Berufjarðarströnd frá Núpi að Fagrahvammi og sunnan fjarðar frá landtaki að tengivirki í landi Teigarhorns.

Samtals voru skráðar sex fornleifar. Taldist minja- og varðveislugildi þriggja staða vera talsvert en lítið hjá hinum þremur. Einar minjar eru taldar vera í mikilli hættu vegna fyrirhugaðra framkvæmda, þrjár í talsverðri hættu og tvær í lítilli (sjá töflu 2).

Nr.	Teg.	Fj.	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Minjagildi	Varðveislugildi	Fríðlyst?	Mótv.
3:1	Rúst	1	Ljósleiðari	Lítill	Ágætt	1550-1900	Talsvert (6)	Talsvert (6)	Nei	Flöggun
4:1	Rúst	1	Ljósleiðari	Lítill	Ágætt	1550-1900	Talsvert (5)	Talsvert (5)	Nei	Flöggun
5:1	Garður	1	Ljósleiðari	Mikiill	Ágætt	1550-1900	Lítið (3)	Lítið (3)	Nei	Pversnið
6:1	Rúst	1	Ljósleiðari	Talsverð	Sæmilegt	1550-1900	Talsvert (7)	Talsvert (7)	Nei	Flöggun
7:1	Gerðil	1	Ljósleiðari	Talsverð	Ágætt	1550-1900	Lítið (4)	Lítið (4)	Nei	Flöggun
13:1	Rúst	1	Ljósleiðari	Talsverð	Lélegt	1550-1900	Lítið (4)	Lítið (4)	Nei	Flöggun
		6					Meðaltal 4,83	Meðaltal 4,83		

Tafla 2. Skráðar fornleifar á lagnaleiðinni frá Berufirði yfir í Hamarsfjörð (tekið úr skýrslunni *Fornleifaskráning í Berufirði vegna fyrirhugaðs ljósleiðara*).

4.5 FJARSKIPTI OG VEITUR

Núverandi ljósleiðari liggur frá sveitarfélagamörkum í norðri, niður Krossdal, uns hann sveigir til suðvesturs og svo vesturs, þar sem hann fylgir hjallanum ofan við Karlsstaði og Berunes til Þiljuvalla. Þar sveigir hann til suðurs og kvíslast nokkru ofan við Hvaltanga. Tvær sjólagir þvera Berufjörð. Innra landtakið að sunnanverðu er í Hellisvík skammt austan við Framnes. Þaðan sveigir ljósleiðarinn til austurs til Djúpavogs. Ytra landtakið er í víkinni milli Tóhólaskers og Langaskers, og sameinast ljósleiðarinn fyrrnefndum ljósleiðara til Djúpavogs. Þá liggur ljósleiðari frá tengivirki í landi Teigarhorns suður yfir Hálsa. Þegar yfir Hálsa er komið, sveigir lagnaleiðin til austurs og fer um land Djúpavogshrepps til Djúpavogs.

Lögn Vatnsveitu Djúpavogshrepps liggur um fólkvanginn á Teigarhorni og land Djúpavogshrepps frá vatnsbóli í Búlandsdal og út á Djúpavog.

¹⁷ Vefur NÍ: <https://www.ni.is/node/16124>

¹⁸ Fornleifastofan. Fornleifaskráning í Berufirði vegna fyrirhugaðs ljósleiðara. Júní 2019.

5. TILLAGA AÐ BREYTINGU Á AÐALSKIPULAGI DJÚPAVOGSHREPPS 2008 – 2020

Tillaga að breytingu á aðalskipulagi fellur vel að markmiðum Landsskipulagsstefnu, stefnu í gildandi aðalskipulagi og markmiðum Cittaslow. Í tillögunni er gert ráð fyrir að hluta til nýrri legu ljósleiðara frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi og verður breytingin sem hér segir:

A. Sveitarfélagamörk í norðri- Hringvegur ofan við Lómasandsbót.

Í gildandi aðalskipulagi er gert ráð fyrir að fyrirhugaður ljósleiðari liggi niður Krossdal til suðurs að Hringvegi ofan við Lómasandsbót. Í breytingu á aðalskipulagi er fyrirhugaður ljósleiðari á þessum kafla felldur út og þess í stað gert ráð fyrir að ljósleiðari fylgi Hringvegi að mestu leyti frá sveitarfélagamörkum í norðri að fyrrgreindum stað ofan Lómasandsbótar.

Mynd 1. Horft til vesturs eftir Hringvegi ofan við Lómasandsbót. Krossdalur til hægri. (Ljósm.: ja.is)

B. Hamraborg í landi Þiljuvalla – landtak í landi Þiljuvalla.

Í gildandi skipulagi er gert ráð fyrir að fyrirhugaður ljósleiðari liggi til vesturs og að landtak norðan Berufjarðar sé vestan Blábjarga. Í breytingu á aðalskipulagi er fyrirhugaður ljósleiðari á þessum kafla felldur út og þess í stað gert ráð fyrir að í landi Þiljuvalla sveigi ljósleiðari til suðvesturs frá Hamraborg og að landtaki í bótinni milli Hvaltanga og Meltanga norðan Berufjarðar, í námunda við landtak núverandi ljósleiðara sem þvera fjörðinn.

Mynd 2. Horft til suðvesturs frá Hringvegi niður að bótinni þar sem landtak í landi Þiljuvalla er fyrirhugað. Búlandstindur er til hægri. (Ljósm.: ja.is).

C. Sjólögn og landtak í Hellisvíksunnan Berufjarðar.

Í gildandi skipulagi er gert ráð fyrir legu fyrirhugaðs ljósleiðara í sjó frá landtaki vestan Blábjarga að landtaki í Svarthamarsvík sunnan Berufjarðar. Í breytingu á aðalskipulagi er fyrirhugaður ljósleiðari felldur út og landtakið sunnan fjarðar fært utar eða í Hellisvík í landi Djúpavogshrepps, skammt austan við bæinn Framnes. Á uppdrætti mun staðsetning ljósleiðara í sjó eðlilega fylgja færslu landtaka.

Mynd 3. Horft yfir Hellisvík til hægri og land Djúpavogshrepps sem ljósleiðari mun liggja um. (Ljósm. Páll Jakob Línal).

D. Hellisvík – tengivirki í landi Teigarhorns.

Í gildandi skipulagi er gert ráð fyrir að fyrirhugaður ljósleiðari liggi frá landtaki í Svarthamarsvík að tengivirki í landi Teigarhorns. Í breytingu á aðalskipulagi er sú lögn felld út en þess í stað er gert ráð fyrir ljósleiðara frá Hellisvík um land Djúpavogshrepps og fólkvangsins á Teigarhorni, inn að tengivirki í landi Teigarhorns.

Mynd 4. Horft yfir land Djúpavogshrepps og fólkvangsins á Teigarhorni ofan við Eyfeyjunesvík. Akfær göngustígursem fylgir stofnlögn vatnsveitu liggur frá hægri til vinstri, ofan við íbúðarhúsið í Kápugili og áfram í átt að Hellisvík sem er lengst til vinstri. (Ljósm. Andrés Skúlason).

Mun ljósleiðarinn liggja samsíða stofnlögn Vatnsveitu Djúpavogshrepps að langsamlega mestu leyti. Með lögninni er vegslóði sem skilgreindur er sem akfær gönguleið í deiliskipulagi. Á þessum kafla hefur því landi verið raskað nú þegar. Í um 500 m fjarlægð frá tengivirkinu mun ljósleiðarinn sveigja frá vatnslögninni til norðurs að tengivirkinu. Á þeirri leið mun hann liggja samhliða núverandi ljósleiðara, sem liggur frá tengivirkinu til suðurs yfir Hálsa og þaðan út á Djúpavog.

Mynd 5. Horft til suðausturs eftir akfærum göngustíg innan fólkvangsins á Teigarhorni sem fylgir stofnlögn vatnsveitu. (Ljós. Andrés Skúlason).

5.1 SKILMÁLAR

Í liðum A og B mun ljósleiðarinn liggja um landbúnaðarsvæði. Innan Þiljuvalla mun strengurinn fara um skógræktarsvæði en mun að mestu fylgja heimreið að Hamraborg svo áhrifin verða óveruleg. Við allar framkvæmdir innan landbúnaðarsvæða skal lögð rík áhersla á að allar framkvæmdir falli vel að landi og skal umhverfiskrassi haldið í lágmarki. Þá skal vandað vel við frágang að framkvæmdum loknum og skal staðargróður notaður til uppgræðslu eins og kostur er, t.a.m. með því að geyma svarðlag til að leggja aftur yfir. Sneiða skal fram hjá vistgerðum með hátt verndargildi eins og kostur er, og er fyrrnefnt vinnulag varðandi frágang sérstaklega mikilvægt ef nauðsynlega þarf að fara um slík svæði.

Í lið C verður landtakið staðsett á óbyggðu svæði sem nýtur hverfisverndar. Við allar framkvæmdir innan landbúnaðarsvæða skal lögð rík áhersla á að allar framkvæmdir falli vel að landi, skal umhverfiskrassi haldið í lágmarki og skal frágangur að framkvæmdum loknum vera af góðum gæðum.

Í lið D mun ljósleiðarinn liggja um: 1) óbyggt svæði sem nýtur hverfisverndar, 2) landbúnaðarsvæði sem lýtur verndunarákvæðum Náttúruminjaskrár og hverfisverndar, 3) landbúnaðarsvæði sem lýtur verndunarákvæðum friðlýsingar og 4) skógræktarsvæði.

Djúpavogshreppur leggur áherslu á að lagning ljósleiðara fari um þegar röskuð svæði eins og kostur er og mjög sé vandað til verka þar sem farið er um ósnortið og/eða viðkvæmt land. Lögð skal rík áhersla á að allar framkvæmdir falli vel að landi og skal umhverfiskrassi haldið í

lágmarki. Þá skal vandað vel við frágang að framkvæmdum loknum og skal staðargróður notaður til uppgræðslu eins og kostur er, t.a.m. með því að geyma svarðlag til að leggja aftur yfir. Sneiða skal fram hjá vistgerðum með hátt verndargildi eins og kostur er, og er fyrrnefnt vinnulag varðandi frágang sérstaklega mikilvægt ef nauðsynlega þarf að fara um slík svæði. Djúpavogshreppur leggur sérstaka áherslu á að vandað verði til allra þátta er snúa að lagningu ljósleiðara um land Teigarhorns, hvort sem það á við um framkvæmdirnar sjálfar, frágang að þeim loknum eða samráð og samskipti.

Vakin er athygli á 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 um sérstaka vernd tiltekinna vistkerfa og jarðminja. Allar framkvæmdir eru háðar leyfi Djúpavogshrepps, sbr. skipulagslög nr. 123/2010 og lög um mannvirki nr. 160/2010. Allar framkvæmdir innan fólkvangsins á Teigarhorni eru háðar leyfi Umhverfisstofnunar, sbr. 8. gr. auglýsingar um fólkvanginn á Teigarhorni. Aðrar framkvæmdir geta eftir atvikum verið háðar leyfi Umhverfisstofnunar. Þá er vakin athygli á 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 um áður ókunnar fornminjar.

Að þessu sögðu eru mál með þeim hætti að á árinu 2019 var unnið að lagningu ljósleiðara frá sveitarfélagamörkum í norðri að landtaki norðan Berufjarðar (þ.e. liðum A og B) og er þeim framkvæmdum nú lokið (sjá rauða línu á Yfirlitsmynd 1). Á þessum kafla má því segja að aðalskipulagsbreytingin snúist einungis um uppfærslu á aðalskipulagsuppdraetti fremur en þá meðferð sem lög og reglugerðir gera ráð fyrir.

5.2 UPPFÆRSLUR ÁUPPDRÆTTI

Auk ofangreindra breytinga hafa eftirfarandi breytingar verið gerðar á aðalskipulagsuppdraetti:

- A. Lega ljósleiðara frá Hringvegi ofan Lómasandsbótar og að Hamraborg í landi Þiljuvalla hefur verið uppfærð lítillaga og staðsett með nákvæmari hætti en áður.
- B. Lega ljósleiðara frá tengivirki í landi Teigarhorns til suðurs yfir Hálsa og þaðan út á Djúpavog hefur verið uppfærð og staðsett með nákvæmari hætti en áður.
- C. Lega vatnslagnar hefur verið uppfærð og staðsett með nákvæmari hætti en áður.
- D. Lega raflínu (Byggðalínu) hefur verið uppfærð og staðsett með nákvæmari hætti en áður.
- E. Táknið og skýringin „hugmynd að lögn ljósleiðara“ sem sýnt er á uppdraetti en er ekki hluti af staðfestu aðalskipulagi, hafa verið felld út.

5.3. BREYTINGAR Í GREINARGERÐ

Í kafla 5.14.5 er felld út setningin: „Einnig er sýnd möguleg varaleið sveitarstjórnar og Landsnets vegna fyrirhugaðrar lagningar ljósleiðara yfir Berufjörð.“

6. UMHVERFISMAT

Aðalskipulagsbreytingin fellur undir lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006 en þar segir í 1. grein: „Markmið þessara laga er að stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum og jafnframt stuðla að því að við áætlanagerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða.“ Fjallar umhverfismat vegna breytingarinnar um að greina frá áhrifum hennar í samanburði við þá stefnu sem mörkuð er í staðfestu aðalskipulagi sveitarfélagsins. Með mati þessu er reynt að tryggja að ákvarðanataka um þá þætti sem taldir eru hafa umtalsverð áhrif á umhverfi verði skýr og gagnsæ. Þannig má líta á að í matskýrslu sé að finna röksemdafærslu sveitarstjórnar um ákvarðanir og stefnumótun um veigamestu þætti skipulagsins.

6.1 SAMANTEKT

Við mat á umhverfisáhrifum var lagning ljósleiðara frá landtaki í Hellisvík, um land Djúpavogshrepps og fólkvangsins á Teigarhorni, að tengivirki í landi Teigarhorns skoðuð og borin saman við núllkost. Niðurstöður mats sýna að uppbyggingin getur haft stað- og tímabundin neikvæð áhrif á gróðurfar, og óveruleg áhrif á landslag og jarðmyndanir til lengri tíma litið. Ávinningur samfélags og atvinnulífs er ótvíræður því framkvæmdin mun bæta búsetuskilyrði í sveitarfélaginu og skapa aukna möguleika til uppbyggingar atvinnulífs.

6.2 YFIRLIT YFIR UMFANG OG EFNI UMHVERFISMATSINS

Samkvæmt 1. viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 fellur eftirfarandi uppbygging í flokk B og kann því hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér:

- Töluliður 10.21 - Lagning niðurgrafinna strengja/lagna 10 km eða lengri utan þéttbýlis eða óháð vegalengd á verndarsvæðum.

Líkt og kemur fram í 5. kafla er framkvæmdum þegar lokið við hluta lagnaleiðarinnar, þ.e. frá sveitarfélagamörkum í norðri að landtaki norðan Berufjarðar. Af þeim sökum er talið ástæðulaust að meta umhverfisáhrif vegna þessarar breytingar sérstaklega.

Í umhverfismatinu verður því gerð grein fyrir áhrifum lagningar ljósleiðara frá landtaki í Hellisvík um land Djúpavogshrepps og fólkvangsins á Teigarhorni að tengivirki í landi Teigarhorns (þ.e. lið D sbr. kafla 5.1), sem og áhrifum núllkosta.

6.3 UMHVERFISÞÆTTIR OG ÁHRIF

Eftirtaldir umhverfisþættir eru taldir geta orðið fyrir áhrifum af fyrirhugaðri breytingu á Aðalskipulagi Djúpavogshrepps 2008 - 2020: Landslag, jarðminjar og sjónræn áhrif, gróðurfar, fuglar, menningarminjar, samfélag og atvinnulíf.

6.4 EFNISLEG VIÐMIÐ VIÐ MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

Viðmið sem notuð voru við mat á umhverfisáhrifum byggðu á eftirfarandi þáttum:

Stefna	Efnisleg viðmið
Lög um umhverfismat áætlana nr. 105/2006	1. gr.: Að stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum og jafnframt stuðla að því að við ætlunargerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða.
Skipulagslög nr. 123/2010	I. kafli - 1. gr., 1. mgr.: Að þróun byggðar og landnotkunar á landinu öllu verði í samræmi við skipulagsáætlanir þar sem efnahagslegar, félagslegar og menningarlegar þarfir landsmanna, heilbrigði þeirra og öryggi er haft að leiðarljósi.
Lög náttúruvernd nr. 60/2013	I. kafli - 1. gr., 1. mgr.: Að vernda til framtíðar fjölbreytni íslenskrar náttúru, þar á meðal líffræðilega og jarðfræðilega fjölbreytni og fjölbreytni landslags. Þau eiga að tryggja eftir föngum þróun íslenskrar náttúru á eigin forsendum og verndun þess sem þar er sérstætt eða sögulegt. VIII. kafli - 45. gr., 2. mgr.: Friðlýsingin skal miða að því að standa vörð um náttúrulegt ástand svæðisins og þróun þess á eigin forsendum.
Lög um menningarminjar nr. 80/2012	I. kafli - 1. gr., 1. mgr.: Að stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. I. kafli - 1. gr., 3. mgr.: Lög þessi eiga að tryggja eftir föngum varðveislu menningarminja í eigin umhverfi, auðvelda aðgang og kynni þjóðarinnar af menningarminjum og greiða fyrir rannsóknum á þeim.
Landsskipulagsstefna 2015 – 2026	2. kafli - 2.7 Trygg fjarskipti í sátt við umhverfið: Skipulag gefi kost á uppbyggingu fjarskiptamannvirkja til að tryggja örugg fjarskipti, um leið og gætt verði að áhrifumá náttúru og landslag.
Aðalskipulag Djúpvogshrepps 2008 – 2020	Stefna sveitarfélagsins í eflingu fjarskipta í sveitarfélaginu.
Drög að verndar- og stjórnunaráætlun fyrir Teigarhorn	Stefna og áherslur um uppbyggingu svæðisins á forsendum sjálfbærrar þróunar og að náttúrufars- og menningarleg gæði viðhaldist.
Velferð til framtíðar - stefnumörkun til 2020 hvað varðar sjálfbæra þróun í íslensku samfélagi	II. kafli - verndun náttúru Íslands: 7. Vernd lífríkis Íslands. II. kafli - verndun náttúru Íslands: 8. Vernd sérstæðra jarðmyndana.
Samningur um líffræðilega fjölbreytni	1. gr. Markmið: Vernda líffræðilega fjölbreytni og að stuðla að sjálfbærri nýtingu lífandi náttúruauðlinda.

Til viðbótar var byggt á:

- Tilkynningu framkvæmdaraðila um lagningu ljósleiðara innan fólkvangsins á Teigarhorni dags. 23. september 2019.
- Ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu vegna lagningar ljósleiðara innan náttúruvættisins á Teigarhorni dags. 4. febrúar 2020.
- Greiningu sérfræðinga á einkennum og vægi áhrifa á einstaka umhverfisþætti á framkvæmdasvæði.
- Umsögnum og athugasemdum lögboðinna umsagnaraðila, hagsmunaaðila og almennings, sem liggja fyrir.
- Svörum framkvæmdaraðila við umsögn Umhverfisstofnunar dags. 14. janúar 2020.

Við mat á umhverfisáhrifum var unnið eftir lögum nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana. Ennfremur var stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar um umhverfisskýrslu og um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa.

6.5 AÐFERÐ OG FRAMSETNING

Umhverfismat þetta var unnið á þann hátt að gerðar voru venslatöflur, þar sem fram koma umhverfisþættir, möguleg áhrif á þá eru skilgreind og þeim gefin einkunn sbr. eftirfarandi:

+	Aðalskipulagsbreytingin hefur jákvæð áhrif á viðkomandi umhverfisþátt
0	Aðalskipulagsbreytingin hefur ekki teljandi áhrif á á viðkomandi umhverfisþátt
-	Aðalskipulagsbreytingin hefur neikvæð áhrif á viðkomandi umhverfisþátt
?	Aðalskipulagsbreytingin hefur óljós áhrif á viðkomandi umhverfisþátt

---

Til að vega á móti þeim neikvæðu áhrifum, sem fyrirhuguð framkvæmd getur haft á umhverfisþætti, getur komið til mótvægisáðgerða þar sem því verður við komið. Lagðar eru fram tillögur að mótvægisáðgerðum eftir að áhrif fyrirhugaðra framkvæmda hafa verið metin. Í umhverfismati þessu er uppbygging ferðaþjónustu við bæjarstæði borin saman við núllkost sem er óbreytt stefna miðað við Aðalskipulag Djúpavogshrepps 2008 - 2020 sem staðfest var 24. febrúar 2010 og breytingu á aðalskipulagi hvað varðar land Teigarhorns og Djúpavogshrepps við Eyfreyjunesvíksem staðfest var 2. febrúar 2018.

6.6 MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

Tafla 3 sýnir áhrif lagningar ljósleiðara um land Djúpavogshrepps og fólkvanginn á Teigarhorni og tafla 4 sýnir núllkost.

Tafla 3. Helstu þættir sem kunna að verða fyrir áhrifum vegna lagningar ljósleiðara frá sveitarfélagamörkum í norðri að Djúpavogi.

Umhverfisþættir	Áhrif	Vægi
Landslag, jarðminjar sjónræn áhrif	Framkvæmdin mun hafa óveruleg sjónræn áhrif þar sem krafa er gerð um góðan frágang.	0
Gróðurfar	Uppbyggingin mun hafa stað- og tímabundin áhrif á gróðurþekju þar sem framkvæmdir eru fyrirhugaðar. Reynsla framkvæmdaraðila er sú að ummerki framkvæmda hverfi á skömmum tíma og svæðin grói að fullu. Á það einnig við um viðkvæm svæði. Gengið verður vel frá landi að framkvæmdum loknum.	0
Fuglar	Uppbyggingin mun ekki hafa teljandi áhrif á fugla.	0
Menningarminjar	Uppbygginginkann að hafa neikvæð áhrif á fornleifar. Fornleifaskráning hefur farið fram. Vinna þarf náið með Minjastofnun til að tryggja farsæla framvindu.	0
Samfélag og atvinnulíf	Uppbyggingin hefur jákvæð áhrif á samfélag þar sem hún styrkir búsetuskilyrði í sveitarfélaginu og getur skapað betri möguleika til uppbyggingaratvinnulífs í sveitarfélaginu.	+

Tafla 4. Helstu þættir sem kunna að verða fyrir áhrifum vegna núllkosts.

Umhverfisþættir	Áhrif	Vægi
Landslag, sjónræn áhrif	Núllkostur hefur engin áhrif á landslag né sjónræn áhrif.	0
Gróðurfar	Núllkostur hefur engin áhrif á gróðurfar.	0
Fuglar	Núllkostur hefur engin áhrif á fugla.	0
Menningarminjar	Núllkostur hefur engin áhrif á menningarminjar.	0
Samfélag og atvinnulíf	Núllkostur hefði neikvæð áhrif á samfélag og atvinnulíf, þar sem slíkt kæmi í veg fyrir eða torveldi þá framþróun fjarskipta á svæðinu sem nauðsynleg er í nútímasamfélagi.	-

6.7 NIÐURSTAÐA MATS Á UMHVERFISÁHRIFUM

Byggt á framlögðum gögnum er það mat Djúpavogshrepps að lagning ljósleiðara um fólkvanginn á Teigarhorni muni hafa óveruleg neikvæð áhrif á landslag, jarðmyndanir og gróðurfar til lengri tíma litið, og engin áhrif á fugla og fornleifar, enda lögð rík áhersla á góðan frágang og gott samstarf. Djúpavogshreppur telur að ávinningur samfélagsins af framkvæmdinni sé mjög mikill og komi til með að styrkja búsetuskilyrði og atvinnulíf í sveitarfélaginu, enda fellur framkvæmdin vel að markmiðum gildandi aðalskipulags.

6.8 GRUNNÁSTAND OG VIÐMIÐ

Grunnástand og viðmið til grundvallar mati á áhrifum áhrifaþátta á umhverfispætti.

Umhverfispáttur	Viðmið til grundvallar mati á áhrifum áhrifaþátta Mun áhrifaþáttur hafa áhrif á ...
Landslag, jarðmyndanir og sjónræn áhrif	Viðkvæm svæði? Svæði sem lúta verndun með einhverjum hætti? Sjónræn gæði?
Gróðurfar	Viðkvæm svæði? Svæði sem lúta verndun með einhverjum hætti? Stærð svæða? Mikilvægi svæða? Líffræðilegan fjölbreytileika? Votlendissvæði? Sjaldgæf vistkerfi, vistgerðir eða búsvæði? Válistategundir?
Fuglar	Sjaldgæfar tegundir? Válistategundir?
Menningarminjar	Fornleifar? Merk/viðkvæm svæði? Búsetu-/menningarlandslag?
Samfélag og atvinnulíf	Búsetuskilyrði? Atvinnusköpun?